

POCIESZAĆ (68) *vb impf*

o jasne; -e- (6), -é- (3); -e- *KlerPow, Mącz* (4); -é- *BiałKat*, -e- : -é- *OpecŻyw* (1:2); a jasne.

inf pocieszać (19). \diamond *praes* 1 sg pocieszam (5). \diamond 2 sg pocieszasz (1). \diamond 3 sg pocieszà (17). \diamond *praet* 1 sg m pocieszàłem, -m pocieszàł (2). \diamond 3 sg m pocieszàł (9). *f* pocieszała (1). \diamond *imp* 2 pl pocieszajcie (2). \diamond *con praet* 3 sg m by był pocieszàł (1). \diamond 3 pl m pers by byli pocieszali (1). \diamond *part praes act* pocieszając (10).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVII(XVIII) – XVIII w.*

*Przynosić ulgę, ukojenie w smutku lub innej przykrości, dodawać otuchy, przynosić nadzieję (najczęściej słownie); o Bogu też: udzielać łaski; consolari HistAl, Vulg, Mącz, PolAnt, Cn; confortari HistAl; explere, focillare, focillari Mącz; allevare aerumnas dictis, alloqui (in luctu), consolari dolorem a. humilitatem a. in miseriis a. luctum a. solacio, consolationem adhibere, consolatione lenire a. permulcere a. uti, inducere animum iacentem in spem cogitationemque meliorem, levare luctum solacio a. curam et angorem animi sermonibus et consilio, mitigare tristitiam, recreare (animos afflictos), solari metum a. verbis, solacio afficere a. uti solacium adhibere a. dare a. praeberere Cn [kogo] (68) : Tamże będąż długo í nijmi rozmáwiál ij łalkawie ié pociéśfál. *OpecŻyw* [162]v, 86, 178v; *HistJóz* E4v; Iezu kthory po wyfzciu Iudałzowym Zwolenniki pociefzaiącz łlodziuchnes gim kazanie vczynił. *TarDuch* B8v; *FalZioł* IV 18d; *WróbŻołt* G2, K5v; *RejPs* 112v; *SeklKat* K2; Tedi Alexander pociefzàł ie mowiąc/ O moi namocnieyfzy Ricerze/ nie łmęccie łie z niczego *HistAl* H6, F8v, G7v; *KromRozm* II e2; *LubPs* O5 marg, R5, ff marg; *BielKron* 211v; *Mącz* 304d, 400a, b; *BudBib* Is 40/1 [2 r.], *Zach* 10/2; *BudNT* 2.Cor 7/5; *MWilcHist* Iv; Przeto zónà/ gdy łie przytráfí [...] iáki fráfunek/ tedy ma mężà poćiefzàć/ vłługuiąc mu/ dobrej nádzieie dodawaiąc/ tufzac łepfzà fortunę *WerKaz* 289; *ArtKanc* C18, M17v, Q9, V3.*

pocieszać z kogo [= po kim] (1): A wiele łie było ludzi zefzłó z żydoftwà/ áby byli pociefzàłi oneę Martę i Mária z onego vmárłego brátà ich. *RejPos* Ooo.

pocieszać czym (9): A gdyż go łmutnego oglàdał/ Táko go łłowy poćiefzàł *BierEz* G4; *FalZioł* V 20b; *RejPs* 112v; *GliczKsiąż* B3; *BielKron* 209; *BiałKat* 335v; Boć z námi łam Bog łtoi w polu/ poćiefzaiąc nas łálkà fwoià *ArtKanc* K7. *Cf* »pocieszać Duchem«, »weselim pocieszać«.

pocieszać przy kim [= po kim] (1): Ani (chlebà) łámàć dla nich przy płàczu (bèdà)/ poćiefzaiąc kogo przy martwym [*ad consolandum eos super mortuo*] *BudBib* Ier 16/7.

pocieszać w kim [= kim] (1): Tákież Tobiałzowi/ tákież Abráámowi gdy pokufzàł wierności ich w łynaczkoch ich: á iż mu nie zmienili łtałości fwoich/ iáko ich záfie poćiefzàć raczył rozmáicie w onych iuz nápoły łtráconych dzyatkach ich. *RejPos* Ooo3.

pocieszać w czym (6): *HistAl* I3v; ktory [*Bóg*] człłowyekà záfmuca y zàs pocyéśfà w chorobyè/ w przygodzyè/ y zàs vzdrawya *GliczKsiąż* C3v. *Cf* »w smutku pocieszać«, »pocieszać w żàłości«.

W połączeniach szeregowych (8): *SeklKat* G2v, P3 [2 r.]; *LubPs* F3; *Mącz* 132b; iż do tákiego fercà obiecuie łam słthępowàć á ie náviedzàć y pociefzàć połpołu s Synem łwoim y s tymże Duchem s. *RejPos* 180v; *RejPosWstaw* 44; *ArtKanc* A13v.

W przeciwstawieniach: »smucić (*a. zasmucać, a. być zasmucon*) (3), drapać sumnienia ... pocieszać« (4): *TarDuch* A7; *GliczKsiąż* C3v; *SarnUzn* H6; Wola y dobrotliwość Bogá Wízechmocnego/ Ktory wefołych śmuci poćiefza śmutnego. *KołąkCath* C.

W charakterystycznych połączeniach: *pocieszać apostoły, bracią, człowieka (pokutującego)* (2), *czujące, lud* (2), *męża, nędznika, niskie, pragnące łaski, rycerze, swoje miłośniki, wszytkich* (2), *zwolenniki (swe)* (2); *pocieszać jeden drugiego* (2); *pocieszać ciałem, pisanim, słowy* (3); *pocieszać przy martwym, w chorobie, w dziatkach, w przygodzie, z zmarłego brata; pocieszać łaskawie* (2); *pocieszać mowiąc* (3); *mówić pocieszając* (3).

Zwroty: »pocieszać Duchem« (1): Rącz poćiefzác DVchem swoim w nas grzeźnych sumnienia/ byfmy byli ząwždy pewni Wiecznego zbąwienia *ArtKanc* L8v.

»smętne (ludzi) (*a. smutne(go)*), w smutku (*a. smętku*) pocieszać« [szyk zmienny] (7:3): *RejPs* 77, 112v; *SeklKat* G2v, P2v, P3; chwalił páná Bogá/ ktory poćiefza vdręczone á śmutne. *HistRzym* 132; *RejPosWstaw* 44; Potym Pan gdy do Niebá wftępował/ fwe Zwolenniki w śmętku poćiefzał *ArtKanc* G16v, LI 3, Q9v; *KołąkCath* C.

»weselim pocieszać« (1): Ze kłiętwo wielké Litewské tako bacziłz/ Ze ie częftim wesselim pociefzatz racziłz. *KlerPow* 2.

»pocieszać w żałości rzewliwe, żałujące i płaczące« [szyk zmiany] (1:1): *TarDuch* D3; Coś przyłzedł poćiefzác/ w żałości rzewliwe/ Owce/ w fwą owczárnią odnośić/ błędliwe. *GrabowSet* N.

Szeregi: »łaskawie a miłościwie mówić a pocieszać« (1): gdy wftýfzy ony pociefzliwe fłowá iego/ ktoremi on ząwždy łáfkáwie á miłościwie mówić á pociefzác raczył káždego tákiego ránnego á ochorzáłego fwego: Iż nie lękay fie nic moy miły fynaczku iedno mocno wierz/ á będyze vzdrowiono y ciáło twoie y tá nędzna dużyczká twoiá. *RejPos* 327v.

»pocieszać i potwierdzać (*a. potwierdzić*); potwierdzać pocieszając« [szyk zmienny] (2; 1): Alexander tedi boiác fie przeieźdzał y tam y fám pociefzáiác y potwierdzáiác [*confortabat*] rycerftwo swoie *HistAl* M2v, G6v; *GliczKsiąż* B2.

»pocieszać i radzić« (1): bączcie iákoście byli zámuceni s flow Dariufowych/ potwierdzałem was poćiefzáiác y rádząc [*confortabam vos consiliando*]/ á fthąd były vmocnione myfli wálze *HistAl* G6v.

»pocieszać i upominać« [szyk 1:1] (2): Też baba ma pilno wftytko do paniey brzemienney baczyć/ á onę vpominać y pociefzác flowy miłemi *FalZioł* V 20b; *BielKron* 209.

W przen (4) :

Wyrażenia: »serce [czyje] pocieszać« (1): á ferce wdowie pociefśałem [*cor viduae consolatus sum*]. *Leop Iob* 29/13.

»(smutnych) sumnienia pocieszać« [szyk zmienny] (3): *SeklKat* P3; Duchownie podług mocy fwey/ przenika ferćá ludzkie/ śmutnych sumnienia on poćiefza/ y zasługi fwey im vdziela. *ArtKanc* A13v, L8v.

Synonim: potuszać.

Formacje współrdzenne cf CIESZYĆ.

Cf **POCIESZAJĄCY, POCIESZANIE, POCIESZANY**